
Nabadzība un sociālā atstumtība pasaulē, Eiropā, Latvijā

Signe Dobelniece
Dr.phil.soc.darbā,
LLU SZF docente

-
- **Nabadzība** ir situācija, kādā nokļūst indivīds vai noteikta sabiedrības daļa, kad materiālo un sociālo resursu nepietiekamības dēļ tām ir **ierobežotas iespējas**
 - **nodrošināt pamatvajadzības** (pārtika, mājoklis, apģērbs un atsevišķos gadījumos arī aprūpēšana) un
 - **piedalīties sabiedrības dzīvē** tādā apjomā, kas uzskatāms par pieņemamu konkrētajā sabiedrībā.

-
- Ar **sociālo atstumtību** tiek saprasts process, kurā indivīds nabadzības, nepietiekamas izglītības, diskriminācijas vai citu apstākļu dēļ **nespēj pilnībā vai daļēji iekļauties** sabiedrībā un piedalīties sabiedrības ekonomiskā, sociālā un kultūras dzīvē.

Nabadzības robežas (sliekšņi)

□ **1** \$/dienā

□ **1,25** \$/dienā

Reprezentē nabadzības līmeni
visnabadzīgākajās valstīs

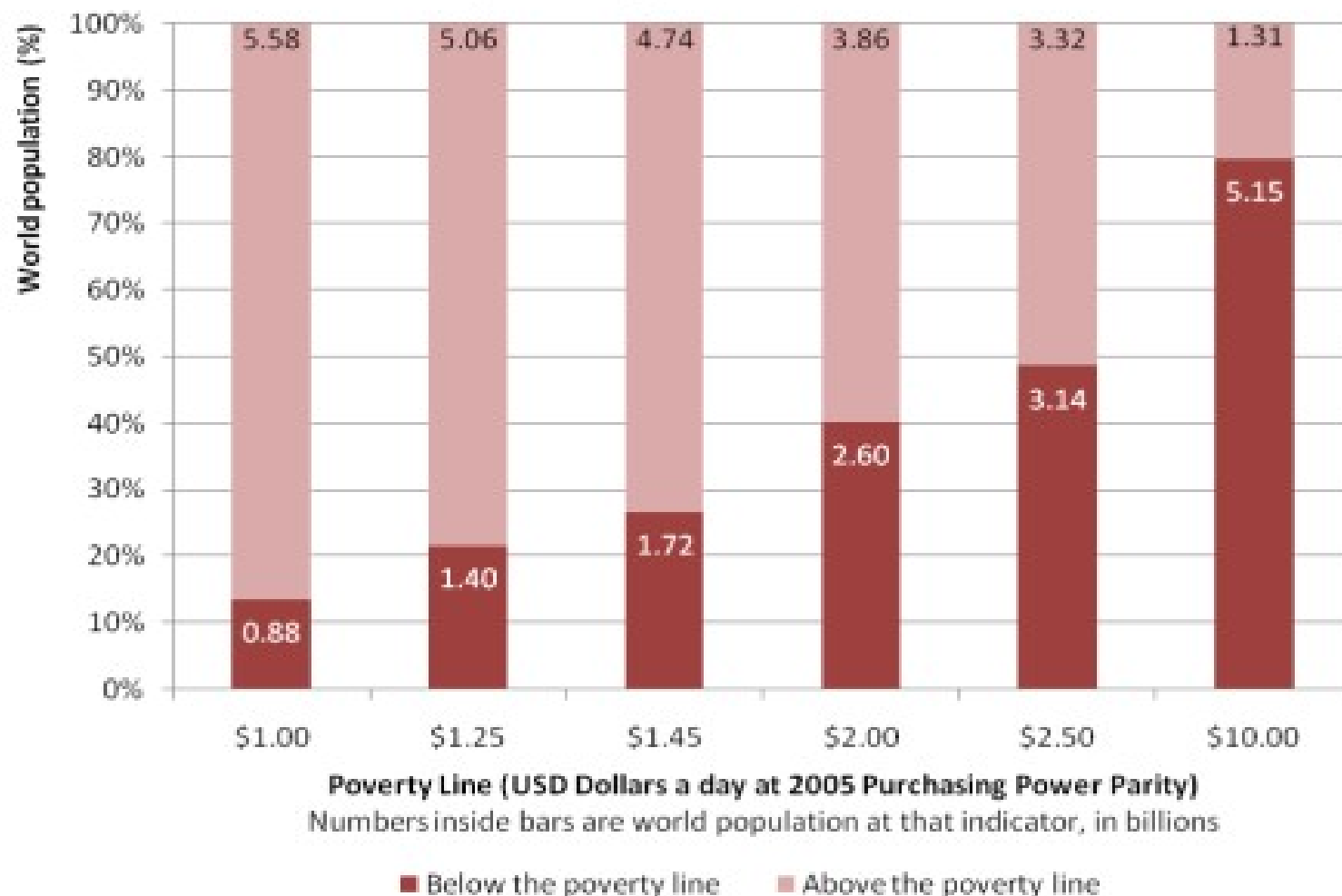
□ **2,50** \$/dienā

Reprezentē nabadzības līmeni lielā daļā
attīstības valstu

□ **10** \$/dienā

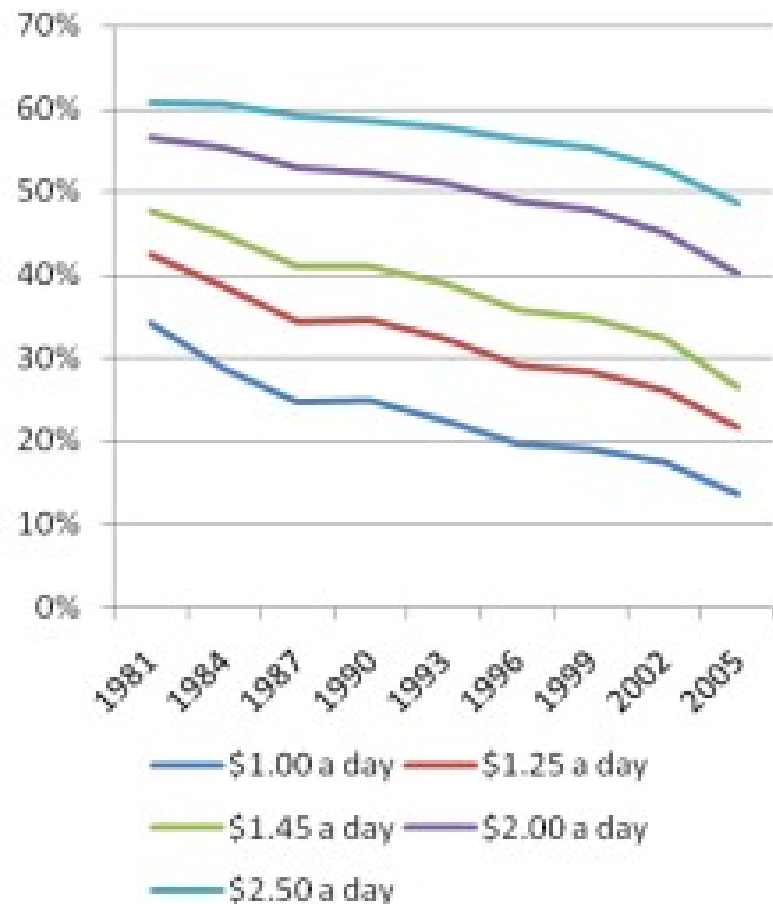
Tuvs ASV nabadzības rādītājiem

Percent of people in the world at different poverty levels, 2005

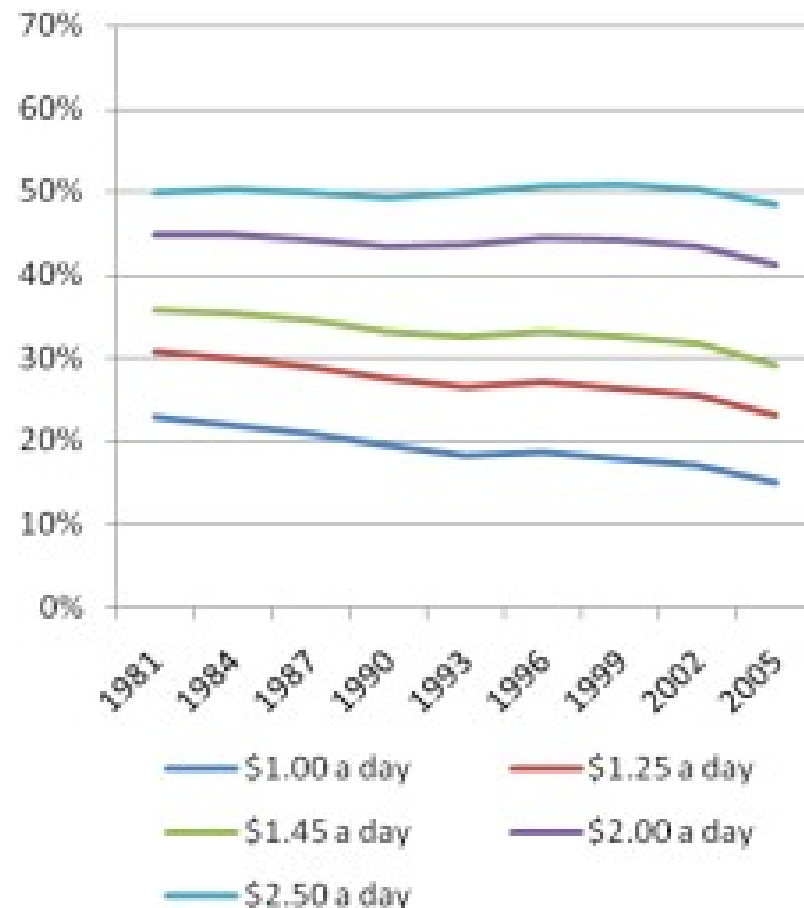

Source: World Bank Development Indicators 2008

Poverty levels over time world population (%)

Poverty levels over time excluding China

Source: World Bank Development Indicators 2008

Nabadzība pasaulē skaitļos 2005

- $\sim 1/5$ pasaules iedzīvotāju iztiek ar mazāk nekā 1,25 \$ dienā
- Gandrīz $1/2$ - ar mazāk nekā 2,50 \$ dienā
- $\sim 4/5$ cilvēces – ar mazāk nekā 10 \$ dienā

- $\sim 3/4$ lauku iedzīvotāju iztiek ar mazāk nekā 1 \$ dienā
- $1/3$ pilsētu iedzīvotāju (~ 1 miljards) dzīvo graustos

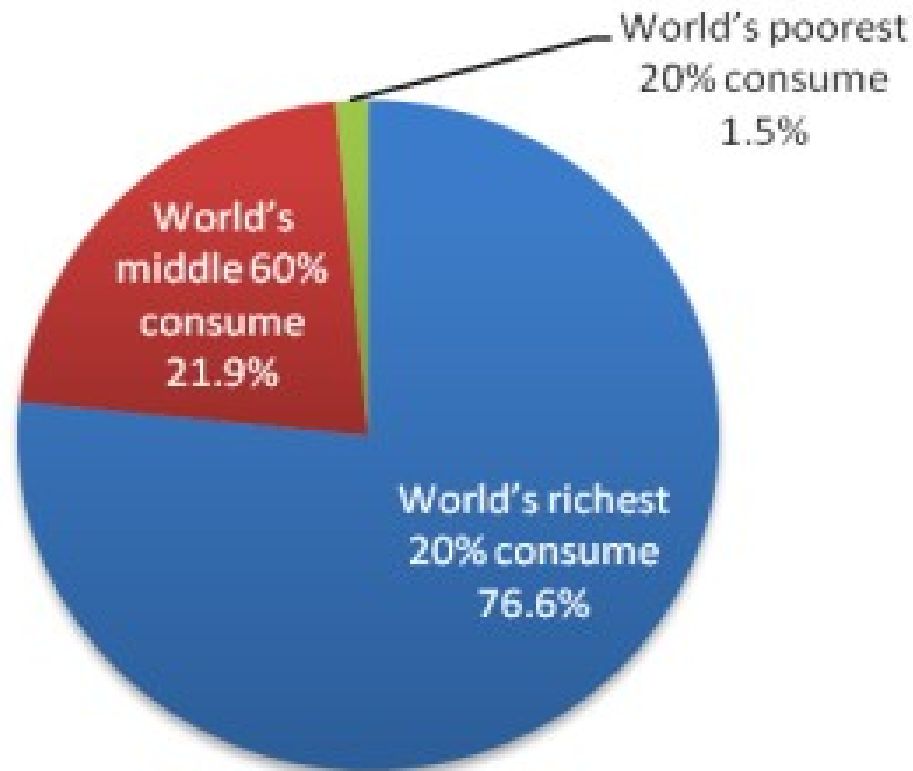
- Pēc UNICEF datiem 25 000 bērnu katru dienu mirst nabadzības dēļ
- Apmēram miljards pasaules iedzīvotāju ir analfabēti

Poverty Facts and Stats by Anup Shah

Nevienlīdzība

- ▣ Vairāk nekā 80% iedzīvotāju dzīvo valstīs, kur ienākumu atšķirības palielinās
- ▣ Nabagākajiem 40% pasaules iedzīvotāju pieder 5% no kopējiem ienākumiem, bagātākajiem 20% - apmēram 75%

Share of world's private consumption, 2005

Source: World Bank Development Indicators 2008

Nabadzība Eiropā

- ▣ Nabadzības sliekšnis-
60% no ekvivalento ienākumu mediānas
- ▣ Atšķirības starp valstīm nabadzības sliekšņa skaitliskajā izteiksmē:
Zemākais – Rumānijā, Bulgārijā, Polijā, Slovākijā, Lietuvā, Ungārijā, **Latvijā** (7. zemākais);
augstākais – Luksemburgā, Lielbritānijā, Nīderlandē, Kiprā, Austrijā.
- ▣ Nabadzības riskam pakļauto dzīves līmenis augstāku ienākumu valstīs ir 3-4 reizes augstāks nekā zemāku ienākumu valstīs

Nabadzības risks (%) 2008

eurostat newsrelease 18.01.2010

	Iedzīvotāji kopā	0 - 17	65 +	Nodarbinātie
ES 27	17	20	19	8
Latvija	26	25	51	11
Igaunija	19	17	39	7
Lietuva	20	23	29	9

Nabadzības risks pēc vecuma 2008

Lielākais risks

Līdz 17 g. vidēji ES 20%

- ▣ Rumānija (32%),
- ▣ Bulgārija (26%)
- ▣ **Latvija**, Itālija (25%)

65 + vidēji ES 19%

- ▣ **Latvija** (51%)
- ▣ Kipra (49%)
- ▣ Igaunija (39%)
- ▣ Bulgārija (34%)

Mazākais risks

Līdz 17 g. vidēji ES 20%

- ▣ Dānija (9%)
- ▣ Slovēnija, Somija (12%)

65+ vidēji ES 19%

- ▣ Ungārija (4%)
- ▣ Luksemburga (5%)
- ▣ Čehija (7%)

Materiālā deprivācija

- Mēra kā vismaz 3 no sarakstā iekļauto 9 lietu piespiedu trūkumu:
 - nespēja apmaksāt neparedzētus izdevumus
 - nespēja apmaksāt nedēļu garas brīvdienas
 - parādi (kredīts, īre, komunālie rēķini)
 - maltīte ar gaļu, vistu vai zivi katru otro dienu)
 - adekvāta mājas apsildīšana
 - veļas mašīna
 - krāsu TV
 - telefons
 - personīgā automašīna

Materiālās deprivācijas līmenis 2008

	Iedzīvotāji kopā	brīvdienas	apkure	maltīte	auto
ES 27	17	37	10	9	9
Latvija	35	55	17	23	24
Igaunija	12	44	1	5	17
Lietuva	27	60	22	19	13

Nabadzības cēloņi

EUROBAROMETER 2009

▣ **Valstī**

- Bezdarbs 52%
- Zemas algas 49%
- Nepietiekami sociālie pabalsti un pensijas 29%
- Augstas mājokļu izmaksas 26%

▣ **Personīgie** cēloņi

- Nepietiekama izglītība, iemaņas 37%
- Pārmantota nabadzība 25%
- Atkarības 23%

Nabadzības riska grupas

EUROBAROMETER 2009

□ Bezdarbnieki	56%
□ Veci cilvēki	41%
□ Cilvēki ar zemu izglītības līmeni	31%
□ Nedroša darba strādnieki	29%
□ Invalīdi un ilgstoši slimojošie	29%
□ Vielatkarīgie	26%
□ Nepilnās ģimenes	23%

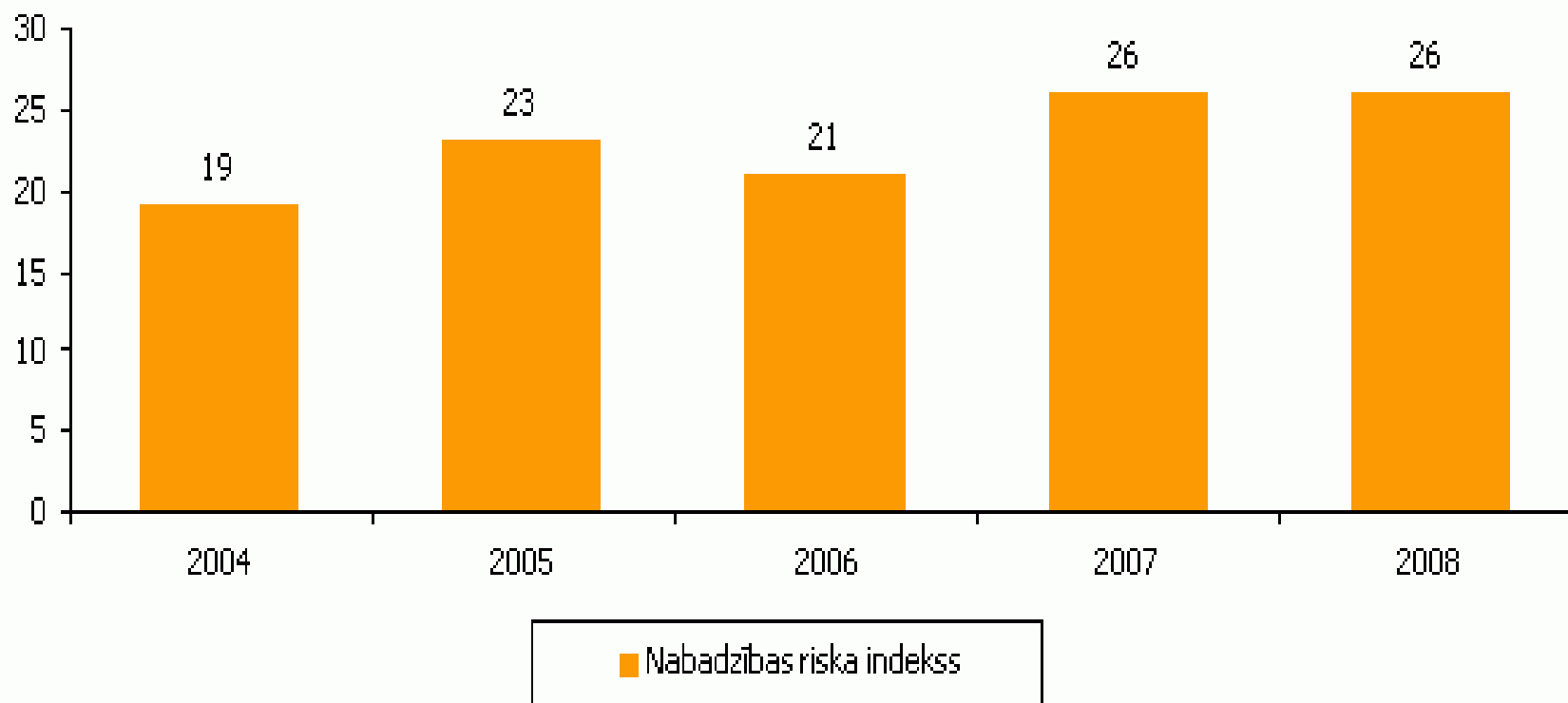
Nabadzības sekas

EUROBAROMETER 2009

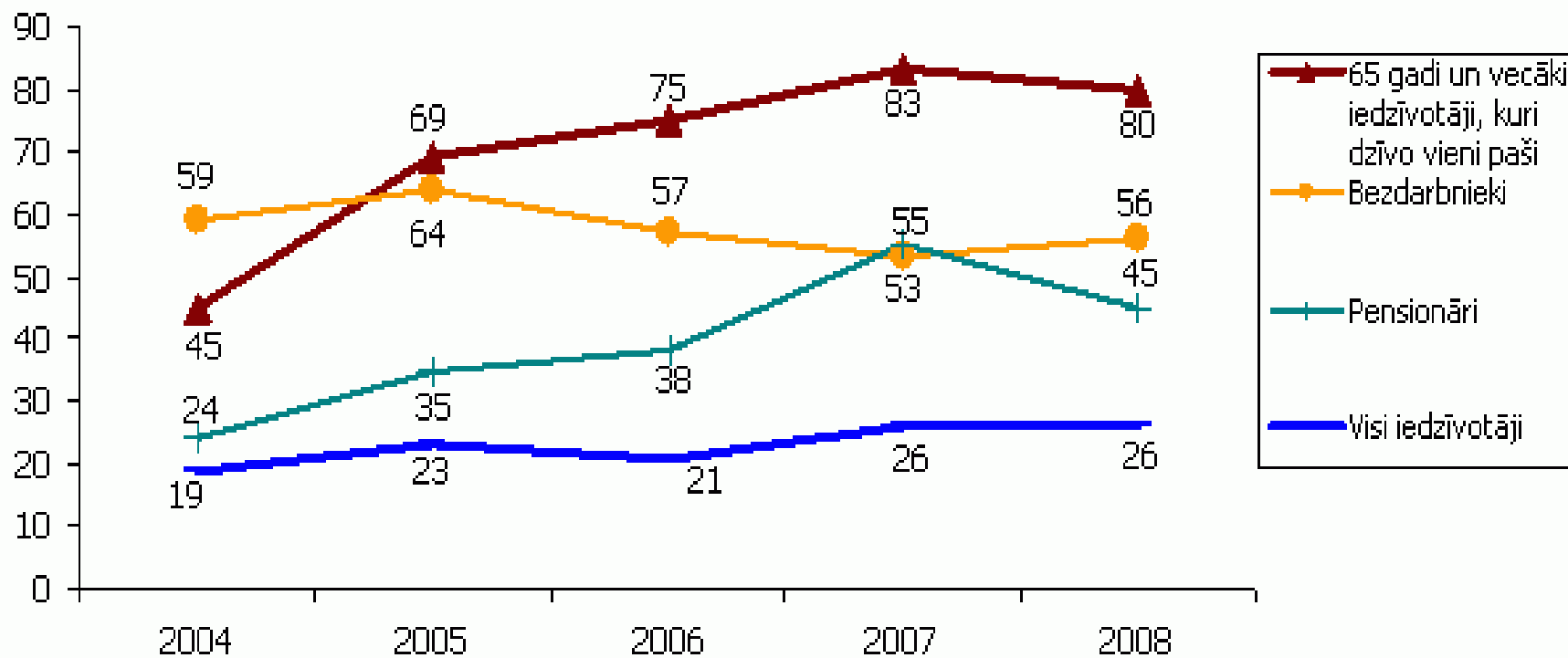
- Adevkāts mājoklis 87%
- Augstākā izglītība 80%
- Darba atrašana 74%
- Pamatskolas izglītība 60%
- Sociālā tīkla uzturēšana 54%

Nabadzības riska indekss Latvijā

Par nabadzības un sociālās nevienlīdzības rādītājiem 28.01.10.

Nabadzības riska indekss dažādās iedzīvotāju grupās 2004.-2008.gadā *(procentos)*

Nabadzības riska indekss Latvijas reģionos 2008.gadā *(procentos)*

